

PLUNDERING

Antjie Krog

PLUNDERING

Uit het Afrikaans vertaald door Robert Dorsman en Jan van der Haar

Uitgeverij Podium
Amsterdam

Eerste druk februari 2023

Oorspronkelijke titel *plunder*

© 2022 Antjie Krog

Oorspronkelijke uitgever Human & Rousseau

© 2023 Nederlandse vertaling Robert Dorsman en Jan van der Haar/

Uitgeverij Podium

Omslagontwerp Rouwhorst + Van Roon

Foto auteur © Antjie Krog

Typografie Sander Pinkse Boekproductie

ISBN 978 94 6381 164 4

www.uitgeverijpodium.nl

voor John – zoals altijd

Inhoud

1.

- dit kom nie meer op my af nie* | het komt niet meer naar me toe 10
writing retreat | schrijvershuis 14
dis wanneer ek weg van jou is | wanneer ik bij je vandaan ben 18
dis wanneer ek by jou is | wanneer ik bij je ben 22
dis wanneer alles lyk asof dit ineestort | wanneer alles ineen lijkt te storten 26
dis wanneer ons op a road trip gaan | wanneer we een dagtocht maken 40
dis wanneer ons agterkom | wanneer we erachter komen 44
dis wanneer ek ons onthou | wanneer ik aan ons denk 48

2.

- #FeesMustFall – Oktober 2015* | *#WegmethetCollegegeld – oktober 2015* 54
die sigbaarmaking van allerlei strooptogte | het zichtbaar maken van allerlei strooptochten 66
redekawel | geredekavel 74

3.

- die Bybel as riglyn* | de Bijbel als richtsnoer 80
dit spuls die aarde vol | het geilt de aarde vol 82
ukuhamba ze / anasyrma (omhoog-rok) | ukuhamba ze/anasyrma (het oplichten van een jurk) 92
treinrit van Groningen na Amsterdam | treinreis van Groningen naar Amsterdam 100
tydspad deur die tuin | tijdspoor door de tuin 102
die durf van 8 liedere | het lef van 8 liederen 108

4.

'n onordelike gevoel van geluk | een wanordelijk gevoel van geluk 140

kindertjie | kindje 142

suicide watch | suicide watch 146

jou eerste nag in die tronk | je eerste nacht in de gevangenis 152

familiekersfees op 'n vakansieplaas | familiekerstfeest op een
vakantieboerderij 158

koopkontrak | koopcontract 164

vrae met die bloedlyn af | vragen aan mijn bloedverwanten 166

gedagtes | gedachten 168

verlange – radeloos en sonder einde | verlangen – radeloos en zonder
einde 174

5.

as iemand | wanneer iemand 182

*(work in progress) 'n meerstemmige teks: pogings om die wit staar aan
myselfte verduidelik* | (werk in uitvoering) een meerstemmige tekst:

pogingen om de witte blik aan mezelf uit te leggen 184

die vulgariteit van verse | de platvloersheid van poëzie 198

Bronnen 204

Aantekening van de vertalers 206

Verklarende woordenlijst 207

1.

dit kom nie meer op my af nie

dit kom nie meer op my af nie
die geluid
die geluid van 'n gedig
kom nie meer op my af nie

*

weelderig span die somer haar windbloudoek
dit dein van appels, rose en gerwe
in die ou boord hang pruime as donker vermoedens
sluk jou hart af, my lief ons eet spriet

*

'n bottergat kom knus 'n sperwer
kantel in silwerblaar-amandel

'n afskeidnemende wêreld is al wat priem
tussen soveel opgesaalde woorde

ag, my verspilde taal en afgrondvers
die klokke van die westerkerk
galm soos soetanes deur die nat

*

hoe verlore gly ons deur ons eie hande
hoe pervers die daglig in jou wimpers

het komt niet meer naar me toe

het komt niet meer naar me toe
het geluid
het geluid van een gedicht
komt niet meer naar me toe

*

weelderig spant de zomer haar windblauwdoek
alles wiegt van appels, rozen en schoven
in de oude boomgaard hangen pruimen als donkere vermoedens
neem het ervan, lieveling wij eten jonge bosui

*

een buulbuul komt er knus bij een sperwer
kantelt in zilverblad amandel

een afscheidnemende wereld is het enige dat priemt
tussen al die opgetaste woorden

ach, mijn verspilde taal en afgrondvers
de klokken van de westerkerk
galmen als soutanes in de regen

*

wat glippen we verloren door onze eigen handen
wat pervers het daglicht in je wimpers

wanneer laas was ons lewerbruin van lus
preigroen in ons eie doening
wanneer laas 'n nuwe asemveld
en cochenille-rooi ons prooi

daardie wakkerte betrag ons nie meer nie

*

vlamme spat soos bloeiende swaardlelies
oogbalwit vat die virus vlam
vuur knetter tot in die longbuidels
sissend deur aortas borrel bloed

*

die winterbome se senuweestelsels
strek roerloos deur die lug wat braak lê:
die kankerneste van duiwe
die klierneste van vinke

*

dit kom nie meer op my af nie
alles is yster alles het verstyf
ek lees hoe ander skryf:
naeltjiebruin, berlynblou, en romig, romig jou nek
jou lang, lang, lang bene vervul my met raserny

maar op my?
op my kom dit eenvoudig nie meer af nie
eenmalig het ek behoort tot die brandendes
nou wil my stem iets dryf
sidder dit walglik klammerig van omgee en vergifnis

wanneer waren we voor het laatst leverkleurig van lust
preigroen in ons eigen doen
wanneer voor het laatst een nieuw ademveld
en was cochenillerood onze prooi

die scherpte halen we niet meer

*

vlammen spatten als bloeiende zwaardlelies
oogbalwit vat het virus vlam
vuur knettert tot in de longbuidels
sissend in aorta's borrelt bloed

*

de zenuwstelsels van de winterbomen
strekken zich roerloos uit in braakliggende lucht:
de kankernesten van duiven
de kliernesten van vinken

*

het komt niet meer naar me toe
alles is ijzer alles is verstijfd
ik lees hoe anderen schrijven:
kruidnagelbruin, Berlijns blauw, en romig, romig je nek
je lange, lange, lange benen maken me uitzinnig

maar naar me toe?
naar me toe komt het gewoon niet meer
vroeger was ik een met hen die brandden
als mijn stem de boodschap nu dwingend wil laten horen
siddert ze akelig klef van compassie en vergiffenis

writing retreat

liefste

op 'n vreemde, reënerige, neerdrukkende dag
het ek jou verlaat
is jy bewus daarvan dat ek jou mis?
dat ek somer agtergelaat het vir winter?

sou dat ek jou hier raakloop
waar jy skielik om 'n hoek kom
jy is in my boeke met jou toestemming
hoe gaan dit met jou?
hoe dikwels dink ek nie aan jou nie
dat jy hier moet wees

ek wag op nuus soos altyd
om al oënde te vervorm
alles hoorbaar in die mond te neem
die inkarteling van jou naeltjie
die liglek van larinks

poësie vertel die sakrale as die nag oor die aarde val

ek ontdek dit een mistige oggend in Mei
lig, maar geen hemel
sien, maar geen afstand
'n soort jag agter drome aan
en waarop kom ek af:
geskep uit 'n duisend blare en grasse
hangend in die lug?
'n tonnel 'n pad
'n deurgang van druppels lig
asof mens vir die eerste keer op 'n plek kom, te laat
elke beweging gebreek ál met die spoorlyn langs

schrijvershuis

liefste

op een vreemde, miezeringe, mistroostige dag
heb ik je verlaten
besef je wel dat ik je mis?
dat ik zomer heb verruild voor winter?

kwam ik je hier maar tegen
waar je onverwachts de hoek om sloeg
met jouw goedvinden sta je in mijn boeken
hoe gaat het met je?
hoe vaak denk ik wel niet aan je
dat ik je bij me heb

zoals altijd wacht ik op nieuws
om al ogende te vervormen
alles hoorbaar in de mond te nemen
de rimpeling van je navel
de schaduwval van adamsappel

poëzie vertelt het sacrale als de nacht over de aarde valt

ik ontdekte het op een mistige ochtend in mei
licht, maar geen lucht
zicht, maar geen afstand
een jagen achter dromen aan
en waar kom ik bij uit:
geschapen uit duizend bladeren en grassen
hangend in de lucht?
een tunnel een pad
een doorgang van druppels licht
alsof je voor de eerste keer ergens komt, te laat
elke beweging gebroken de hele spoorlijn langs

berkebome weerspreek enige rigting
van pyn en uitgelewer wees
van ingedagte en vreesbevange wees

dit het gebeur: die oomblik van ophou
min van ons soet vermoeienis het oorgebly
net insekte wat ons verledes verwerk

wat doen jy? sekerlik lesend op jou selfoon?
ons gaan 'n nuwe era binne, 'n ander soort vrees
iets onsigbaars ek skryf maar net wat ek kan
asseblief, moenie vergeet dat ek jou nooit sal vergeet
sonder om jou kennis te gee nie

berken weerspreken elke richting
van pijn en prijsgegeven zijn
van in gedachten zijn en angstig

dit is er gebeurd: het moment van ophouden
weinig is er over van onze zoete vermoedienis
enkel insecten die ons verleden verwerken

wat ben je aan het doen? aan het lezen op je mobieltje zeker?
we gaan een nieuw tijdperk binnen, een ander soort angst tegemoet
iets onzichtbaars ik schrijf alleen maar wat ik kan
alsjeblieft, vergeet niet dat ik je nooit zal vergeten
zonder het je te laten weten